

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Cryptocurrency

นางสาวสุรภา ศรีเมือง
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บทความวิทย์
เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Cryptocurrency

เรียบเรียงโดย
นางสาวสุรภา ศรีเมือง
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำธุรกรรมทางการเงิน เห็นได้จากการเกิดขึ้นของ “สกุลเงินดิจิทัล (Digital Currency)” สกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยภาคเอกชน หรือ ที่ทั่วไปเรียก คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) สกุลแรกของโลกคือ Bitcoin ที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๙ (พ.ศ. ๒๕๕๒) และต่อมาได้มีสกุลเงินคริปโทเคอร์เรนซีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันมีสกุลเงินคริปโทเคอร์เรนซีมากกว่า ๑๐,๐๐๐ สกุลเงิน จึงทำให้สกุลเงินดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทในการทำธุรกรรมทางการเงินในระบบการเงินโลกมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นประเทศต่างๆจึงให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายในการกำกับดูแลการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยภาคเอกชน เพื่อการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ การคุ้มครองผู้บริโภค การป้องกันอาชญากรรมทางธุรกิจ ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในขณะที่เดียวกันกฎหมายต้องไม่เป็นอุปสรรคความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีทางการเงิน

ประเทศไทยได้มีการตราพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยภาคเอกชน ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี โดยกำหนดให้คริปโทเคอร์เรนซีเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล และกำหนดประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัลและกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลตามกฎหมาย โดยพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ ไม่ได้กำหนดให้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็น “เงินตรา” ตามกฎหมาย แสดงว่าประเทศไทยยังไม่สนับสนุนให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นเงินตราโดยตรง และสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นสินทรัพย์เพื่อการลงทุนที่ผู้ลงทุนต้องเข้าใจความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งแนวคิดเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: Bis)

ความหมายและความแตกต่างของคำว่า “สกุลเงินดิจิทัล” และ “คริปโทเคอร์เรนซี”

สกุลเงินดิจิทัล เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของเหรียญและธนบัตรที่สามารถเก็บไว้ในกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet) ผู้ใช้สามารถเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัลเป็นเงินสดได้โดยการถอนเงินสดจากธนาคารหรือตู้เอทีเอ็ม ซึ่งแม้ว่าสกุลเงินดิจิทัลจะไม่มีลักษณะทางกายภาพที่เทียบเท่ากับโลกแห่งความเป็นจริง แต่ก็มีลักษณะเหมือนกับ

เงินแบบดั้งเดิม (traditional money) ที่บุคคลสามารถรับ โอน หรือแลกเปลี่ยนสกุลเงินดิจิทัลเป็นสกุลเงินอื่น ๆ ได้ และสามารถใช้สกุลเงินดิจิทัลเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการและรับส่งจากที่ใดในโลกก็ได้

ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีเป็นรูปลักษณะหนึ่ง (Form) ของสกุลเงินดิจิทัลหรือสกุลเงินเสมือน (Virtual currency) ที่มีการรักษาความปลอดภัยโดยการเข้ารหัสโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) และไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันการเงินในการตรวจสอบธุรกรรม โดยบุคคลสามารถส่งและรับการชำระเงินได้ และการทำธุรกรรมเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลจะบันทึกในบัญชีแยกประเภท ทั้งนี้ สกุลเงินดิจิทัล และคริปโทเคอร์เรนซี มีความแตกต่างกันดังนี้ เช่น (๑) สกุลเงินดิจิทัลไม่ต้องมีการเข้ารหัส ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีมีการเข้ารหัสขั้นสูง (๒) สกุลเงินดิจิทัลต้องมีผู้ใช้ฝ่ายหนึ่งเปิดบัญชีธนาคารโดยไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยใด ๆ ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีต้องมีผู้ใช้ฝ่ายหนึ่งเปิดบัญชีในฟอรัม (FORUM) ที่มีระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์เพื่อปกป้องสกุลเงินดิจิทัลจากการโจมตีอย่างรุนแรงทางไซเบอร์ (๓) สกุลเงินดิจิทัลมีอัตราแลกเปลี่ยนที่ค่อนข้างคงที่และง่ายต่อการจัดการในตลาดโลก ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีมีความผันผวนสูงในตลาดซื้อขายและมีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินอย่างกะทันหันภายหลังเสร็จสิ้นการทำธุรกรรม (๔) สกุลเงินดิจิทัลมีความโปร่งใสในการธุรกรรมน้อยเนื่องจากผู้รับหรือผู้ส่งจะได้รับเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม เช่น จำนวนเงิน ธนาคาร วันที่และเวลาในการทำธุรกรรม ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีจะมีความโปร่งใสในการทำธุรกรรม เนื่องจากเทคโนโลยีบล็อกเชนจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการติดต่อทั้งหมดระหว่างผู้ทำธุรกรรมทั้งสองฝ่ายทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยรายละเอียดทั้งหมดจะเป็นความลับระหว่างตัวแทนจำหน่ายและไม่มีผู้ใดสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ (๕) สกุลเงินดิจิทัลจะมีธนาคารกลางเป็นผู้ควบคุมระบบการเงินการธนาคารทั้งหมดของประเทศนั้นและมีอำนาจตรวจสอบขั้นตอนการทำธุรกรรมสกุลเงินดิจิทัลอย่างใกล้ชิดทั้งในส่วนของกระเป๋าเงินดิจิทัลหรือกระเป๋าเงินแท้จริง ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีเป็นระบบกระจายอำนาจที่ไม่มีบุคคลที่สามที่มีอำนาจเหนือนักลงทุน โดยมีชุมชนที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ออกกฎระเบียบการทำธุรกรรม และ (๖) การทำธุรกรรมสกุลเงินดิจิทัลมีค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมทุกครั้งที่มีการชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินดิจิทัล ส่วนคริปโทเคอร์เรนซีไม่มีระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรม รวมทั้งไม่มีค่าคอมมิชชันสำหรับตัวแทนจำหน่าย

อย่างไรก็ดี โดยที่สกุลเงินดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบันและมีความนิยมใช้เป็นที่แพร่หลายในตลาดเงินดิจิทัลทั่วโลก ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี ที่เป็นรูปลักษณะหนึ่งของสกุลเงินดิจิทัลดังที่ได้ระบุเบื้องต้นแล้ว ดังนั้นการออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์เพื่อกำกับดูแลหรือควบคุมการทำธุรกรรมเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลของหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยจึงเริ่มต้นที่การออกกฎหมายในการกำกับดูแลและควบคุมการใช้สกุลเงินดิจิทัลในรูปแบบลักษณะของคริปโทเคอร์เรนซี

ลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ ๓ ประการของคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ (๑) ไม่มีลักษณะทางกายภาพ กล่าวคือ ไม่สามารถจับต้องได้ หากมีการทำธุรกรรม การชำระหนี้จะเกิดขึ้นจากการที่คอมพิวเตอร์ของผู้ซื้อและผู้ขายทำการประมวลผลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและยืนยันการทำธุรกรรมนั้น ๆ (๒) การกระจายส่วน

กล่าวคือ ในการแสดงหลักฐานการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นนั้นจะได้รับการบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลของคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่มีความเชื่อมโยงกันในเครือข่ายของสกุลเงินคริปโทเคอร์เรนซีประเภทนั้นโดยเทคโนโลยีที่ใช้ในการบันทึกเพื่อเป็นหลักฐานนั้น คือ บล็อกเชน (Blockchain) และ (๓) การเข้ารหัส กล่าวคือ แม้ว่าหลักฐานของการทำธุรกรรมจะถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในระบบ แต่สมาชิกของระบบที่ไม่ใช่ผู้ซื้อหรือผู้ขายของธุรกรรมดังกล่าวจะสามารถเข้าถึงได้ก็แต่เพียงข้อมูลเบื้องต้นซึ่งเป็นข้อมูลสาธารณะที่ไม่ได้ถูกเข้ารหัสเท่านั้น ส่วนข้อมูลเฉพาะที่ถูกเข้ารหัสไว้ เช่น ลักษณะเฉพาะของสินค้า หรือบริการที่ซื้อขาย ราคาของสินค้า หรือข้อมูลที่อยู่ของผู้ทำธุรกรรมนั้นผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเฉพาะเหล่านี้ได้จะต้องเป็นผู้ที่มีรหัสผ่านเฉพาะตัว

คริปโทเคอร์เรนซีเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในช่วงปลายปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ถึงต้นปี ค.ศ. ๒๐๐๙ โดยโปรแกรมเมอร์อัจฉริยะที่ใช้นามแฝงว่า Satoshi Nakamoto ได้โพสต์บทความชื่อ Bitcoin-A Peer to Peer Electronic Cash System เข้าไปในกลุ่มเมลด้านเทคโนโลยีการเข้ารหัสและชักชวนให้บุคคลทั่วไปนำโปรแกรมภาษา C++ ที่พัฒนาขึ้นไปติดตั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลเพื่อร่วมในเครือข่ายของการตรวจสอบและเก็บข้อมูลธุรกรรม โดยผู้เข้าร่วมจะได้เหรียญในสกุลเงินบิตคอยน์เป็นค่าตอบแทน ซึ่งในปีแรกๆของการเกิดบิตคอยน์ ยังไม่มีใครให้ความสนใจและไม่สามารถกำหนดราคาของสกุลเงินดิจิทัลนี้ได้ โดยในช่วงเริ่มต้น คนส่วนใหญ่จะใช้คำว่า “บิตคอยน์” กับคำว่า “สกุลเงินดิจิทัล” เสมือนเป็นคำเดียวกัน และบิตคอยน์ถือเป็นสกุลเงินดิจิทัลที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งต่อมาได้มีการสร้างสกุลเงินดิจิทัลขึ้นมาอีกมากมาย โดยปัจจุบันมีสกุลเงินดิจิทัลมากกว่า ๑๐,๐๐๐ สกุลเงิน เช่น บิตคอยน์ (Bitcoin) อีเธอร์เรียม (Ethereum) ริปเปิล (Ripple) คาร์ดาโน (Cardano) ไลท์คอยน์ (Litecoin) นีโอ (NEO) สเทลลาร์ (Stellar) หรือ เนม (Nem) เป็นต้น

ในทุกวันนี้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้ในการระดมทุน (ICO: Initial Coin Offering) และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเป็นจำนวนมาก ซึ่งตอนนี้ประเทศไทยมีพระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ เข้ามาดูแลกำกับในส่วนนี้ เพื่อให้มีความชัดเจน และช่วยเหลือให้ประชาชนไม่ถูกหลอกหลวง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Cryptocurrency

(๑) พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑

สรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชกำหนด (พ.ร.ก.) สินทรัพย์ดิจิทัลฯ กำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการระดมทุนต่อประชาชนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนี้

ประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัล

สินทรัพย์ดิจิทัล (digital asset) ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชกำหนดนี้ ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓)

(๑) “คริปโทเคอร์เรนซี” คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และหมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประการกำหนดเพิ่มเติม

(๒) “โทเคนดิจิทัล” คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ หรือกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และหมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้ออกประกาศกำหนดให้คริปโทเคอร์เรนซีที่ผู้ออกมีวัตถุประสงค์ ในการระดมทุนจากประชาชน และมีการกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ หรือมีการกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใด ๆ ถือเป็นโทเคนดิจิทัลด้วย

ช้อยกเว้นไม่ถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัล

พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้กำหนดว่า “หลักทรัพย์” ตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแม้จะอยู่ในรูปของหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลในประเภทคริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัลภายใต้พระราชกำหนดนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันความซ้ำซ้อนของกฎหมาย (มาตรา ๕)

การกำกับดูแลกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล

พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ กำหนดให้กิจกรรมที่ถูกกำกับดูแลภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

- (๑) การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (หมวด ๓) ซึ่งมีได้กำกับดูแลการเสนอขายคริปโทเคอร์เรนซี เว้นแต่คริปโทเคอร์เรนซีนั้นได้ถูกประกาศกำหนดให้ถือเป็นโทเคนดิจิทัล
- (๒) การให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล (หมวด ๔)

การป้องกันการนำสินทรัพย์ดิจิทัลไปสนับสนุนธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย

พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ กำหนดให้ผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลที่จะรับคริปโทเคอร์เรนซีเป็นการตอบแทนหรือผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่จะรับคริปโทเคอร์เรนซีจากลูกค้าในการทำธุรกรรม ให้รับได้เฉพาะคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้จากการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือฝากไว้กับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ นี้เท่านั้น (มาตรา ๙) ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการนำคริปโทเคอร์เรนซีที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนมาใช้ในการทำธุรกรรม นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการ ระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล เป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (มาตรา ๗) ทั้งนี้ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบมิให้มีการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนการก่ออาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (หมวด ๓)

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ต่อประชาชน หรือโทเคนดิจิทัลที่ผู้เสนอขายได้ออกไว้แล้ว และมีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอขายเป็นการทั่วไปต่อประชาชน จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด และต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. รวมทั้งต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูล การเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ด้วย ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดตามที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๗)

การเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว จะกระทำต่อเมื่อแบบแสดง รายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนมีผลใช้บังคับแล้ว (มาตรา ๑๙) โดยต้องเสนอขาย ต่อผู้ลงทุนตามประเภทและภายใต้เงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๑๘) รวมทั้ง ต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. เท่านั้น (มาตรา ๑๙) ทั้งนี้ กรรมการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของผู้ขออนุญาตเสนอขาย โทเคนดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนดเช่นกัน (มาตรา ๒๑)

มีการกำหนดหน้าที่ภายหลังการเสนอขาย โดยให้ผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลจัดทำและส่งรายงานเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล และข้อมูลอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ ของผู้ถือโทเคนดิจิทัล หรือต่อการตัดสินใจลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหรือมูลค่าของโทเคนดิจิทัล ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนและผู้ลงทุนต่อไป (มาตรา ๒๕)

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจประกาศกำหนดให้การเสนอขายโทเคนดิจิทัลบางประเภท ไม่อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติของหมวด ๓ การเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน (มาตรา ๑๖) หรืออาจ ยกเว้นให้การเสนอขายโทเคนดิจิทัลบางประเภทหรือบางลักษณะ ไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขาย โท เคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงาน ก.ล.ต. (มาตรา ๒๐) ได้ ทั้งนี้ เพื่อผ่อนปรนให้กับโทเคนดิจิทัลบาง ประเภทซึ่งเป็นการใช้เพื่อซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยไม่มีลักษณะของการระดมทุน หรือเป็นการเสนอขายต่อ บุคคลในวงจำกัด ซึ่งมีได้มีผลกระทบต่อระบบการเงินหรือประชาชนในวงกว้าง

การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (หมวด ๔)

ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้แก่ ประกอบ ธุรกิจในประเภทดังต่อไปนี้

(๑) “ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล” หมายถึง ศูนย์กลางหรือเครือข่ายใด ๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการจับคู่หรือคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบหรืออำนวยความสะดวกให้ ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ทั้งนี้ไม่รวมศูนย์กลางหรือเครือข่ายในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๒) “นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล” หมายถึง บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่นโดยกระทำเป็นทางค้าปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๓) “ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล” หมายถึง บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามของตนเองเป็นทางค้าปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไม่รวมถึงการให้บริการในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

(๔) กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (“รัฐมนตรี”) กำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต.

ผู้ที่จะสามารถประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลข้างต้นได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งในการยื่นขออนุญาตและการพิจารณาอนุญาต เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมถึงเสียค่าธรรมเนียม ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา ๒๖) ซึ่งในการพิจารณาอนุญาต รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้ (มาตรา ๒๗) ทั้งนี้ ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพียงประเภทใด ประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทได้

ภายหลังจากได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (“ผู้ประกอบการ”) มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือสำนักงาน ก.ล.ต. ประกาศกำหนดโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ฯ ด้วย ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- การแต่งตั้งกรรมการหรือผู้บริหาร

กรรมการหรือผู้บริหารของผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๒๘) และผู้ประกอบธุรกิจฯ จะแต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลใดเป็นกรรมการหรือผู้บริหารได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว (มาตรา ๒๙)

ทั้งนี้ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นกรรมการหรือผู้บริหารจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งหากปรากฏว่ามีลักษณะต้องห้ามระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือภายหลังจากได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. แล้ว สำนักงาน ก.ล.ต. สามารถเพิกถอนความเห็นชอบที่เคยให้ไว้ได้ และในกรณีที่สำนักงาน ก.ล.ต. พิจารณาเพิกถอนการให้ความเห็นชอบกรรมการหรือผู้บริหารรายใด ผู้ประกอบธุรกิจฯ มีหน้าที่ต้องเสนอชื่อบุคคลอื่นแทนเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนความเห็นชอบ (มาตรา ๒๙)

- มาตรฐานและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ในการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องดำเนินการและปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดไว้ด้วย (มาตรา ๓๐) เช่น การมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ระบบงาน และบุคลากร ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการประกอบธุรกิจ การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอรองรับการประกอบการและความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ การดูแลรักษาความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อและให้บริการลูกค้า การมีระบบบัญชีที่เหมาะสม การทำ KYC/CDD เป็นต้น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามลักษณะการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจฯ แต่ละประเภท

- การเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า

กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า ผู้ประกอบธุรกิจฯ จะต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินของลูกค้าแต่ละรายแยกออกจากกัน รวมทั้งต้องแยกทรัพย์สินของลูกค้าออกจากทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจฯ ด้วย โดยผู้ประกอบธุรกิจฯ ไม่สามารถนำทรัพย์สินของลูกค้าไปใช้เพื่อการอื่นใดได้ นอกเหนือจากการใช้เพื่อประโยชน์ของลูกค้า ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินของลูกค้า เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง)

ทั้งนี้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ได้กำหนดให้ทรัพย์สินของลูกค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ เก็บรักษาไว้ในบัญชีของผู้ประกอบธุรกิจฯ ยังคงเป็นทรัพย์สินของลูกค้า (มาตรา ๓๑ วรรคสอง) และให้ความคุ้มครองทรัพย์สินของลูกค้า ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกทางการหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายอื่นระงับการดำเนินกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้ประกอบธุรกิจฯ ในทำนองเดียวกับที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. ๒๕๔๖ อีกด้วย จึงมีผลให้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจฯ ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือถูกหน่วยงานทางการสั่งระงับการดำเนินการ ทรัพย์สินของลูกค้าจะได้รับการคุ้มครอง โดยไม่ถือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การยึดหรืออายัดในคดีแพ่ง หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย รวมทั้งไม่อยู่ภายใต้การห้ามจำหน่ายจ่ายโอนของหน่วยงานทางการอื่น โดยกำหนดให้ลูกค้ามีสิทธิได้รับจัดสรรทรัพย์สินของตนคืน และมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ยังขาดอยู่ได้อีกด้วย (มาตรา ๓๑ วรรคสาม)

การเลิกประกอบธุรกิจ การเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ และการห้ามการทำธุรกรรม (หมวด ๕)

- การเลิกประกอบธุรกิจ

หากผู้ประกอบธุรกิจฯ ประสงค์จะเลิกประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามที่ได้รับอนุญาตไว้ สามารถได้โดยยื่นขออนุญาตเลิกประกอบธุรกิจต่อรัฐมนตรีผ่านทางคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งในการอนุญาตให้เลิกประกอบธุรกิจนั้น รัฐมนตรีอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา ๓๒) ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจฯ ดังกล่าวต้องทำการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล ชำระราคา ส่งมอบรายการที่ค้าง หรือดำเนินการใด ๆ ตามหลักเกณฑ์

และภายในระยะเวลาที่สำนักงาน ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกค้าและของผู้ประกอบธุรกิจ ให้แล้วเสร็จด้วย (มาตรา ๓๓)

- การเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ

รัฐมนตรีตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ก.ล.ต. มีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ สิทธิทรัพย์สินดิจิทัลได้ ในกรณีที่ปรากฏเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด หรือหยุดประกอบธุรกิจเกินกว่าเวลาที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. กำหนด (มาตรา ๓๔)

(๒) ปรากฏหลักฐานว่าผู้ประกอบธุรกิจฯ มีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ประชาชน หรือฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดตาม พ.ร.ก. สิทธิทรัพย์สินดิจิทัลฯ โดยผู้ประกอบธุรกิจฯ ดังกล่าวถูกคณะกรรมการ ก.ล.ต. สั่งให้ระงับการดำเนินงานทั้งหมด หรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวแล้ว เพื่อให้ไปดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง แต่ยังคงฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการ หรือกระทำให้ ความผิดซ้ำอีก (มาตรา ๓๕)

(๓) ปรากฏหลักฐานว่าผู้ประกอบธุรกิจฯ มีฐานะทางการเงินหรือการดำเนินงานในลักษณะ ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน และไม่สามารถแก้ไขฐานะทางการเงิน หรือการดำเนินงานดังกล่าวได้ (มาตรา ๓๖)

ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจฯ ที่ถูกเพิกถอนการอนุญาตข้างต้น ปฏิบัติอย่างหนึ่ง อย่างใด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของลูกค้า

- การห้ามการทำธุรกรรม

ในกรณีที่มีการทำธุรกรรม การดำเนินกิจการ หรือการดำเนินการใดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทรัพย์สินดิจิทัล อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศห้ามผู้ประกอบธุรกิจฯ ทำธุรกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด อันเกี่ยวกับสิทธิทรัพย์สินดิจิทัล หรือสั่งระงับการดำเนินกิจการหรือการดำเนินการทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้ แม้การกระทำ ธุรกรรมดังกล่าวจะมีได้ชัดต่อ พ.ร.ก. สิทธิทรัพย์สินดิจิทัลฯ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการ ทำธุรกรรมนั้น ๆ ต่อระบบการเงินหรือระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ (มาตรา ๓๗)

การป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสิทธิทรัพย์สินดิจิทัล (หมวด ๖)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรมตามหมวด ๖ นี้ ใช้บังคับกับสิทธิทรัพย์สินดิจิทัล ที่มีการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายสิทธิทรัพย์สินดิจิทัลตาม พ.ร.ก. สิทธิฯ เท่านั้น (มาตรา ๓๘) โดยมีหลักเกณฑ์ ในทำนองเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ทั้งนี้ ได้กำหนดลักษณะของการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ดังต่อไปนี้

(๑) False dissemination : การห้ามบอกกล่าว เผยแพร่ หรือให้คำรับรองข้อความอันเป็นเท็จ หรือข้อความอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล โทเคนดิจิทัล หรือราคาซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ซึ่งน่าจะทำให้มีผลกระทบต่อราคาหรือต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล (มาตรา ๔๐) รวมถึงการวิเคราะห์หรือคาดการณ์ โดยนำข้อมูลที่รู้ว่าเป็นเท็จ หรือไม่ครบถ้วนอันอาจก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญมาใช้ หรือละเลยที่จะพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล หรือบิดเบือนข้อมูลที่ใช้ ในการวิเคราะห์ หรือคาดการณ์ และได้เปิดเผยความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือคาดการณ์นั้นต่อประชาชนในประการที่น่าจะทำให้มีผลกระทบต่อราคาหรือต่อการตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล (มาตรา ๔๑)

(๒) Insider trading : การห้ามมิให้บุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในที่เกี่ยวข้องกับผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัล หรือโทเคนดิจิทัล ซื้อขายหรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับโทเคนดิจิทัล ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น และห้ามเปิดเผยข้อมูลภายในแก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าผู้รับข้อมูลอาจนำไปใช้ประโยชน์ในการซื้อขาย เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ (มาตรา ๔๒) รวมทั้งได้กำหนดบทสันนิษฐานบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในไว้อีกด้วย (มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔)

(๓) Front running : การห้ามผู้ประกอบธุรกิจฯ ประเภทยานายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมทั้งพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับการส่งซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลของลูกค้า กระทำการซื้อขายตัดหน้าลูกค้า หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่งของลูกค้าให้แก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าบุคคลนั้นจะอาศัยข้อมูลดังกล่าวเพื่อซื้อขายตัดหน้าลูกค้า ทั้งนี้ ไม่น่าจะเป็นการซื้อขายเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นในประการที่น่าจะทำให้ลูกค้ารายดังกล่าวเสียประโยชน์ (มาตรา ๔๕)

(๔) Market manipulation : การห้ามมิให้ส่งคำสั่งซื้อขาย หรือซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล อันทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงการส่งคำสั่งซื้อขาย หรือซื้อขายในลักษณะที่ต่อเนื่องกันโดยมุ่งหมายให้ราคา หรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลผิดไปจากสภาพปกติของตลาด (มาตรา ๔๖) โดยระบุบทสันนิษฐานการกระทำที่เข้าข่าย market manipulation และตัวการไว้ด้วย (มาตรา ๔๘ และ ๔๙) นอกจากนี้ market manipulation รวมถึงกรณีการส่ง แก้วไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อขาย เข้าไป ในระบบซื้อขายของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล โดยรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าว น่าจะทำให้ราคาหรือปริมาณการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลผิดไปจากสภาพปกติของตลาดและเป็นเหตุให้ระบบซื้อขายล่าช้าหรือหยุดชะงัก (มาตรา ๕๐)

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ (หมวด ๗)

ในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ฯ นี้ ได้กำหนดอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ทำนองเดียวกับ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และเพิ่มเติมอำนาจในการตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่เป็นการกระทำผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา ๕๑) เช่น อำนาจเข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจหรือสถานที่อื่นที่ตามที่กำหนดไว้ รวมถึงสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบ เอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อำนาจในการตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ อำนาจยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เอกสารหลักฐาน หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม พ.ร.ก. สินทรัพย์ฯ หรืออำนาจในการสั่งให้บุคคลตามที่กำหนดไว้มาให้ถ้อยคำ หรือนำส่งหลักฐาน ซึ่งรวมถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่หน่วยงานกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลของต่างประเทศร้องขอ ให้สำนักงาน ก.ล.ต. มีอำนาจให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมหรือตรวจสอบข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ประกอบการพิจารณาการกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายของประเทศผู้ร้องขอได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๕๒ ซึ่งเป็นหลักต่างตอบแทนระหว่างกัน (reciprocity) ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่ได้รับจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างประเทศกับสำนักงาน ก.ล.ต. สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีได้ (มาตรา ๕๓) อีกทั้งข้อมูล ข้อเท็จจริงเอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ ที่สำนักงาน ก.ล.ต. ส่งมอบในการกล่าวโทษผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนคดีอาญาได้ (มาตรา ๕๔) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พ.ร.ก. สินทรัพย์ฯ นี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๕๖)

บทกำหนดโทษทางอาญาและมาตรการลงโทษทางแพ่ง (หมวด ๘ และ ๙)

พ.ร.ก. สินทรัพย์ฯ ได้กำหนดโทษทางอาญาให้แก่ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติภายใต้พระราชกำหนดนี้ โดยได้กำหนดบทลงโทษเป็นโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับตามหมวด ๘ ซึ่งฐานความผิดและอัตราโทษเทียบเคียงได้กับ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น การเสนอขายโทเคนดิจิทัลโดยไม่ได้รับอนุญาต การไม่ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวน หรือการเสนอขายโดยที่แบบแสดงรายการข้อมูลนั้นยังไม่มีผลบังคับใช้ การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล โดยไม่ได้รับอนุญาต การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่กำหนด การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ความผิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล เป็นต้น

ทั้งนี้ พ.ร.ก. สิ้นทรัพย์ฯ ได้กำหนดให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้ดำเนินการแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๙๖ ใน ๓ ลักษณะคือ ๑) การแสดงข้อความเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๕ ๒) การกระทำอันไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นความผิดตามความมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๑ และ ๓) การยินยอมให้ใช้บัญชี ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา ๗๓ โดยกลไกการใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งนั้นกำหนดไว้เช่นเดียวกับ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ (มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘) รวมทั้งให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับมาตรการลงโทษทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๙๙)

(๒) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๖๑

กฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่มีการตราขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายสืบเนื่องจากปัจจุบันบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลได้มีการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล หรือมีการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ซึ่งเงินได้จากการดังกล่าวเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี แต่โดยที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการจัดภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลเป็นการเฉพาะ อันเป็นเหตุให้รัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วน ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเพิ่มมาตรา ๔๐ (๔) (ข) แห่งประมวลรัษฎากรโดยกำหนดให้เงินได้พึงประเมินนั้น คือ เงินได้ประเภทต่าง ๆ รวมตลอดถึงเงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทนั้น ๆ ไม่ว่าในทอดใด ได้แก่ เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล นอกจากนี้ได้เพิ่มมาตรา ๔๐ (๔) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร โดยกำหนดให้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุนเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทหนึ่งเช่นกัน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าวข้างต้นมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ ๑๕.๐ ของเงินได้ดังกล่าวตามที่กำหนดในมาตรา ๕๐ (๒) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร

(๓) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและป้องกันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทและได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ความยุ่งยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แต่เดิมไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการกระทำความผิดในการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว และกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกัน ยับยั้ง และปราบปราม

การพอกเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน มาตรการที่สำคัญประการหนึ่งคือ เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงิน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงินตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาเมื่อมีการตราพระราชกำหนดการ ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการกำหนดกลไกทางกฎหมายประการหนึ่ง คือโดยกำหนดให้ ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการพอกเงินตามที่กำหนดในมาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ ดิจิทัลฯ และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์จึงได้มีการออกกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๐/๑ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการพอกเงินฯ และประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน เรื่องขอบเขต การประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา ๑๖ และสาขาหรือบริษัทในเครือที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจ เดียวกัน โดยข้อ ๒ (๑) (๕) แห่งประกาศดังกล่าว ได้กำหนดขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงินฯ และสาขา หรือบริษัทในเครือที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ให้ครอบคลุมธุรกิจทางการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ

(๔) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมและการกำกับดูแลในเรื่องเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ ตลาดทุน และธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดให้มีองค์กรและหน่วยงาน กล่าวคือ คณะกรรมการ ก.ล.ต. และสำนักงาน ก.ล.ต. ให้เป็นศูนย์กลาง ในการกำกับดูแลและพัฒนาตลาดหลักทรัพย์และตลาดทุนเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแม้มาตรา ๕ แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ จะกำหนดว่าหลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่ให้ถือเป็นคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ตามพระราชกำหนดดังกล่าวก็ตาม แต่พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรกำกับดูแลที่ใช้อำนาจเดียวกัน คือ คณะกรรมการ ก.ล.ต. และสำนักงาน ก.ล.ต. มีการใช้หลักเกณฑ์ ร่วมกัน โดยได้นำหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ มาใช้กับพระราชกำหนดการ ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ รวมทั้งยังนำมาตรการลงโทษทางแพ่งซึ่งถือเป็นมาตรการพิเศษที่ใช้เฉพาะกับการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ก็ได้นำมาใช้กับพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจ สินทรัพย์ดิจิทัลฯ ด้วย พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จึงเป็นกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งที่เกี่ยวข้อง กับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงสกุลเงินดิจิทัล

(๕) พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการวางโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและส่งเสริมกิจกรรมในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนโดยที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งผลต่อฐานความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต่างมีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีด้านดิจิทัลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการ เพื่อประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับหรือการพัฒนาในการแข่งขันทางธุรกิจของภาคเอกชน แต่ประเทศไทยยังขาดการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในด้านดิจิทัลอย่างเป็นระบบที่จะสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมฯ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ดิจิทัล” และ “ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ไว้โดยคำว่า “ดิจิทัล” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ ศูนย์และหนึ่งหรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่างๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์ ส่วน “ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” หมายความว่า ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการติดต่อสื่อสาร การผลิต การอุปโภคบริโภค การใช้สอย การจำหน่ายแจก การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การคมนาคมขนส่ง การโลจิสติกส์ การศึกษา การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การสาธารณสุข การเงินการลงทุน การภาษีอากร การบริหารจัดการข้อมูล และเนื้อหาหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมอื่นใด หรือการใด ๆ ที่มีกระบวนการหรือการดำเนินงานทางดิจิทัลหรือทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการวิทยุคมนาคม กิจการสื่อสารดาวเทียม และการบริหารคลื่นความถี่ โดยอาศัยโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีการหลอมรวม หรือเทคโนโลยีอื่นใดในทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความหมายของการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่หมายถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงครอบคลุมถึงสกุลเงินดิจิทัลอยู่ด้วย พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมฯ จึงเป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัล อีกฉบับด้วย

(๖) พระราชบัญญัติสภาพดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติสภาพดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการพัฒนาด้านนวัตกรรมดิจิทัลซึ่งครอบคลุมถึงการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลด้วย พระราชบัญญัติสภาพดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยฯ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ดิจิทัล” ไว้หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ ศูนย์และหนึ่งหรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้าง หรือก่อให้เกิด

ระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์ ส่วนคำว่า “ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล” หมายถึง ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การพัฒนา การจัดจำหน่าย หรือการให้บริการ ด้านฮาร์ดแวร์อิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบด้านซอฟต์แวร์ ด้านบริการดิจิทัล ด้านดิจิทัลคอนเทนต์ หรือด้านบริการโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการสื่อสารในระบบดิจิทัล ซึ่งจากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาคำว่า “ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล” มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของธุรกิจด้านบริการดิจิทัล การประกอบธุรกิจให้บริการเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลจึงอยู่ในความหมายของธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลและอยู่ในขอบเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้วยสกุลเงินดิจิทัลฯ ด้วย การดำเนินงานของสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยฯ จึงครอบคลุมถึงการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัลอยู่ด้วยเช่นกัน สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์หลายประการดังนี้

(๑) เป็นตัวแทนของสมาชิกผู้ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลในการเสนอความเห็น ประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงานด้านนโยบายระหว่างภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล

(๒) เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาขีดความสามารถของการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

(๔) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของบุคลากรด้านดิจิทัลให้มีมาตรฐานสากล

(๕) ส่งเสริมและกำกับดูแลให้เกิดคุณภาพ มาตรฐานและจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล รวมทั้งควบคุมดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามข้อบังคับของสภาและกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล

(๖) ดำเนินกิจการอื่นเพื่อการพัฒนาธุรกิจหรืออุตสาหกรรมดิจิทัลของประเทศไทย หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

(๗) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมที่อาศัยพัฒนาการเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งแตกต่างจากวิธีการทำธุรกรรมทั่วไปที่มีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว เช่น การทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ การรองรับวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตราประทับอิเล็กทรอนิกส์ การใช้งานระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) ตลอดจนการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้น่าเชื่อถือ และมีผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยวิธีการทั่วไป โดยหลักการสำคัญ โครงสร้างและขอบเขต

ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ รวมถึงความเกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัลกับพระราชบัญญัติดังกล่าว

กรณีของการนำระบบสกุลเงินดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ จึงเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรองรับสถานะทางกฎหมายของการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยระบบสกุลเงินดิจิทัลได้เช่นเดียวกัน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัลในประเทศไทย

โดยที่การกำหนดแนวนโยบายและการบริหารจัดการเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัล การดำเนินธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมทั้งการดำเนินการทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและอาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในตลาดเงินหรือตลาดทุนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลในส่วนของคริปโทเคอร์เรนซี และ โทเคนดิจิทัล ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินธุรกรรม การลงทุน หรือการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นไปอย่างโปร่งใส เกิดความชัดเจนและไม่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินและระบบเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสำคัญของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของสกุลเงินดิจิทัลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป จึงได้กำหนดภารกิจตามกรอบหน้าที่และอำนาจให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังเป็นส่วนราชการระดับกระทรวงโดยมีกรอบหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติให้กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการในด้านการเงินและการคลังของประเทศ รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการด้านตลาดเงิน การแลกเปลี่ยนเงินตรา และการตรวจสอบสถาบันการเงินซึ่งเป็นภารกิจหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ หรือกรณีการส่งเสริมและพัฒนาตลาดทุน การระดมทุน และการควบคุมกระทำอันไม่เป็นธรรมในตลาดทุนซึ่งเป็นภารกิจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นั้นก็กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเช่นกัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการกำกับดูแลและการบริหารจัดการสินทรัพย์ดิจิทัลโดยตรงของไทย ได้แก่ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ จะเห็นได้ว่า มาตรา ๔ แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ เพื่อให้กระทรวงการคลังสามารถกำกับดูแลระบบเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเงิน และการลงทุนของประเทศ

เนื่องจากเทคโนโลยีทางการเงินเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจในวงกว้างได้ และเมื่อพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการคลังนั้น ปัจจุบันได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลังซึ่งอาศัยอำนาจตามความพระราชกำหนดดังกล่าว ประกอบ ด้วย ๔ เรื่องสำคัญ ได้แก่ (๑) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การอนุญาตการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ (๒) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องขอรับความเห็นชอบบุคคลที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (๓) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องแบบบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ (๔) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑

ข. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ถือเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทหน่วยงานธุรการขององค์การของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจด้านเศรษฐกิจการเงินของประเทศซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ โดย ธปท. มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขึ้นเพื่อบำรุงกิจการอันพึงเป็นงานของธนาคารกลาง เพื่อประโยชน์ในการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงินเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน อนึ่ง ในการดำเนินภารกิจข้างต้น ธปท. จะต้องคำนึงถึงการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลด้วย เมื่อพิจารณาภารกิจหน้าที่ของ ธปท. ที่มีความเชื่อมโยงกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับสกุลเงินดิจิทัลในยุคปัจจุบันแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกัน ธปท. ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ ธปท. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลตลาดทางการเงินในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นในด้านการกำหนดและดำเนินนโยบายทางการเงิน การจัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงินและการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในด้านสกุลเงินดิจิทัล นอกจากนี้ในทางระหว่างประเทศ ได้มีการเปิดเสรีทางการค้าและทางการเงินเพิ่มมากขึ้น มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ของไทยมีการเปิดสาขาและมีการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ กับต่างประเทศ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นคริปโทเคอร์เรนซี หรือ โทเคนดิจิทัล ในขณะเดียวกันธนาคารต่างชาติเองก็ได้มาเปิดสาขาหรือควรววมและทำธุรกรรมกับธนาคารในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศและการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวม ธปท. จึงได้ดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินในหลายประการ เช่น การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยมีประเด็นความท้าทายประการหนึ่งเพื่อรองรับกระแสการพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลทั้งในประเทศและต่างประเทศ การกำหนดแนวทางการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลของสถาบันการเงินและบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้น ๆ การกำหนดแนวนโยบายกำกับดูแลคริปโทเคอร์เรนซีประเภท Stablecoins เป็นการเฉพาะ

ค. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความสำคัญมากที่สุดของไทยในการกำกับดูแลเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนของการซื้อขาย การแลกเปลี่ยน หรือการทำธุรกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล สำนักงาน ก.ล.ต. มีฐานะเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) และคณะกรรมการกำกับตลาดทุน โดยสำนักงาน ก.ล.ต. มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อดำเนินกลไกการกำกับดูแล ตรวจสอบ และพัฒนาตลาดการลงทุนของประเทศ และมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ กล่าวคือ การกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามและดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายว่าหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และการปฏิบัติการเพื่อให้ไปตามมติที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. หรือคณะกรรมการกำกับตลาดทุนกำหนด โดยจากภารกิจหน้าที่ที่สำคัญข้างต้น ทำให้สำนักงาน ก.ล.ต. มีบทบาทที่สำคัญในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และพัฒนาตลาดการลงทุนของประเทศ

ง. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยหน้าที่และอำนาจในการควบคุมและกำกับการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ กล่าวคือ สำนักงาน ปปง. มีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ กำกับดูแล ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงาน ปปง. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด การประเมินความเสี่ยงระดับชาติที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเสนอต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแจ้งผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวไปยังหน่วยงานกำกับดูแลผู้ที่มีหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการใด ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นต้น ประกอบกับพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๑ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายหรือกลไกบางประการเพื่อเชื่อมโยงกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ การกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลตามพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจ

สินทรัพย์ดิจิทัลฯ และในส่วนของประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด ซึ่งเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึง ได้แก่ การมีมาตรการการรู้จักลูกค้า การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และมาตรการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือการฟอกเงินตามมาตรา ๓๐ (๕) แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจดิจิทัลฯ

บล็อกเชนในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

คลื่นการเปลี่ยนแปลงของไอทีเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยที่ผู้ใช้ทั่วไปสามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์ จึงเกิดอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์และบริษัทซอฟต์แวร์อย่าง Microsoft , Apple หรือ Adobe คลื่นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อผู้ใช้เข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดบริษัทที่ผลิตซอฟต์แวร์บริการบนเว็บ อย่าง Google และ Facebook

บล็อกเชนคือคลื่นการเปลี่ยนแปลงครั้งที่สาม

บล็อกเชนเป็นเทคโนโลยีที่สร้างศักยภาพการประมวลผลธุรกรรมอัตโนมัติและเป็นอิสระไม่ขึ้นกับบุคคลที่สาม พื้นฐานความน่าเชื่อถือฝากไว้กับโค้ดของบล็อกเชนและสัญญาอัจฉริยะ ใช้โมเดลการพัฒนาซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สในการสร้างความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทุกคนกำกับดูแลร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่าลักษณะเฉพาะของบล็อกเชนทำให้อำนาจการควบคุมข้อมูลอยู่ในมือผู้ใช้